

Henrich Fačkovec, 26 rokov, Nitra

Dialektika vegánstva

Jún

Sedeli sme s mojou priateľkou Alicou na terase baru Marmaid a popíjali chutné remeselné pivo, keď sa mi zrazu zazdalo, že okolo kráča kamoš zo strednej, ktorého som nevidel snáď sedem rokov.

„Dávid!“ zakričal som.

„Ježiš Hugo! To si ty?!“ zvrtol sa, prekvapený rovnako ako ja.

Nadšene sme sa zvitáli a pozval som ho sadnúť si nachvíľku – aspoň na jednu cigu – k nám. K ľahkej marlborke pribudli napokon ešte tri štrnástky typu IPA a v dobrej nálade sme kecali o práci a bývalých spolužiakoch. Hoci som sa v profesijnej oblasti popravde nemal veľmi čím chváliť. Zatiaľ čo on sa nedávno stal advokátom v prestížnej kancelárii, ja som už roky pracoval ako referent na oddelení nákupu v Hornonitrianskych baniach, bez akejkoľvek vyhliadky na kariérny rast. Medzičasom mi trochu vyhladlo a navrhol som či si nedáme niečo pod zub: „Majú tu výborný zabíjačkový tanier, to si kľudne môžeme dať spolu, celý nechcem...“

„Ja nie som hladná, ale vy si pokojne dajte,“ reagovala Alica.

Dávid akoby moju ponuku neregistroval a odvetil až keď som ju zopakoval.

„Sorry kámo, ale ja nejem mäso.“

„Prečo?“ odpovedal som prekvapene.

„Vieš čo, ja som už asi rok a pol vegán.“

„Hm... ahá tak, to je inak presne doba, koľko spolu chodíme,“ pousmial som sa po krátkej rozpačitej odmlke a chytil som svoju priateľku za koleno.

„V podstate... mäso vôbec nepotrebuješ k životu, v strukovinách máš napríklad dosť bielkovín...“ nedôrazne vysvetľoval Dávid.

„Tak to on by bez mäsa nevydržal ani deň, že láska?“ doberala si ma Alica.

„Prestaň, jak keby ty si bola iná...“

„To je len o zvyku, skúste si niekedy dať taký jeden-dva dni v týždni... fakt sa to dá,“ pokračoval začínajúci advokát.

„No Hugo by bez sviečkovej stratil zmysel života, že?“

„Ježiš, neviem kto nosí večer k filmu klobásky, hm?“ prekárali sme sa ďalej s mojou milou.

„Dobre, dobre však, nehovorím nič,“ stiahla sa s úškrnom.

„A ako si sa k tomu vlastne dostal alebo jak ti to vôbec napadlo teda? S tým vegánstvom,“ udržoval som konverzáciu.

„Vieš čo, ja som nad tým uvažoval už dlhšie. Ono je to hlavne etické hľadisko. Keď si pozriete nejaké dokumenty o tom ako sa zaobchádza so zvieratami na bitúnkoch...“

„To je smutné no, ja také veci nemôžem ani pozerat’,“ rozčítala sa Alica.

„To hej, ale slanina je slanina, nie drahá?“

Drahá moje konštatovanie pasívne uznala a kým Dávid dopíjal svoje posledné pivo, vysvetlil nám ešte niečo o výhodách Goody Foody burgrov a tofu. Napriek nezhodám v otázkach stravovania, sme sa priateľsky rozlúčili a sľúbili si, že niekedy urobíme nejakú stretávku – jeden z tých plánov, o ktorých obe strany už v momente vyslovenia vedia, že sa nikdy neuskutočnia.

Domov sme prišli celkom ustatí okolo jednej v noci. Hneď sme si ľahli, no ešte pred spánkom sme stihli zanalyzovať večerné stretnutie.

„Kokos, ten Dávid pekné chujoviny trepal, čo?“ skonštatoval som zívajúc.

„No to hej, ešteže potom išiel preč, lebo by ma tam už asi porazilo... Zajtra spravíme to pliecko, čo je v chladničke, dobre macko?“

„Môžeme zlatičko. Dobrú.“

Júl

Keď moja priateľka navrhla či nedáme obed v novootvorenej vegetariánskej reštaurácii, nemal som väčšie námietky. Mäso sme mali prakticky nonstop, tá reštika pôsobila cool a dobrý vyprážený encián či hermelín som si aj tak sem-tam rád doprial. A na stretnutie so spolužiakom som už aj zabudol.

Prvý krát som mierne spozornel až keď dala do leča tofu párky.

„Zlatičko, čo to je za párky?“

„Lunter,“ odvetila.

„Počkat’, ale to sú bezmäsité, nie?“

„Hej, hej, boli v akcii, tak som to chcela vyskúšať, nezaškodí občas zmena.“

Do leča sme vždy zvykli dávať nielen kvalitné bravčové párky (s obsahom mäsa nad 80%), ale aj trošku pikantnej klobásy – tá v tomto prípade úplne absentovala. Nabudúce ju nesmiem nechať robiť lečo samotnú, moja chyba, vravel som si a iba som pokrčil plecami a zahryzol do tej nevýraznej hmoty.

Ďalší zvláštny moment nastal, keď som si pár dní nato strúhal syr na špagety s morcaddellou. Akoby nemal absolútne žiadnu chuť. Asi zas kúpila nejaký tridsaťpercentný eidam a tak to aj vyzerá, šomral som v duchu. Zadíval som sa lepšie na obal a vtedy som spozornel druhý raz. Názov *Vegetlife* mi napovedal, že nie je všetko s kostolným poriadkom. Keď sa Alica vrátila z práce, upozornil som ju, aby už takéto výrobky nekupovala – aspoň pre mňa nie. Niečo iba odvrkla pomedzi zuby a odišla do spálne. Neskôr som si na nočnom stolíku pri jej strane postele všimol knihu *Osvobození zvířat* od Petra Singera.

„Čo to čítaš za knižku?“ spýtal som sa.

„Jáj ten Singer? No to je veľmi zaujímavá vec. V potravinách som predvčerom stretla Dávida a dal mi ju. Vidíš, aj som ti to zabudla spomenúť, pozdravuje ťa. Ale inak, tá kniha je fakt super.“

Viac sme sa o tom nebavili, no pravdou je, že čím ďalej sa jej záložka v knihe posúvala, tým častejšie sa v našej kuchyni začali objavovať rôzne druhy ovocia a zeleniny, z ktorých som väčšinu ani nevedel pomenovať.

August

„Raw kešu majonéza? To si snád' zo mňa robíš dobrý deň!“ rozčúlil som sa mierne. To som ešte netušil, že keď sa nasledujúci deň – uťahaný ako kôň – vrátim z práce, budú ma čakať cícerovo-pastrnákové placky s bulgurovým šalátom.

„Musíme jesť trošku zdravšie, drahý a pozri si tie dokumenty, čo som ti preposlala, Dávid dával na Facebook.“

„OMG, on si ťa pridal?“ prekrútil som oči, tresol dverami a odišiel sám na pár štrnástok do Marmaidu.

„Cícerovo-pastrnákové placky s bulgurovým šalátom? Chápeš? To mi dá, keď prídem z roboty? Ja chcem len normálne žrať. Ako človek. Kurva,“ post'ažoval som sa barmanke. Tá s úsmevom pritakávala – akoby takúto spoveď už niekedy počula.

Postupne som sa čoraz častejšie začínal stravovať mimo domu. Kung pao či kebab na tanieri od miestnych Číňanov boli oproti Alicinej beluga šošovici s figami a kus-kusom ako vykúpenie. No až pri jej polente s cuketou som prvý raz pochopil, aká pravdivá je fráza o tom, že láska ide cez žalúdok. Bývali sme spolu len niečo viac ako sedem mesiacov a zatiaľ sme sa vážnejšie nepohádali. A nikdy by mi ani nenapadlo zdvihnúť na ňu ruku, hoci pri hruškovom čatní s tekvicou som už mal na mále.

Keď dočítala Singera, začali sa na jej nočnom stolíku objavovať aj petície proti klietkovým chovom a ďalšie knihy o právach zvierat, o budhizme a tiež *Večná Treblinka* od Charlesa Pattersona, z ktorej s obľubou často citovala.

„Vo vzťahu ku zvieratám sme všetci nacistami,“ podotkla raz za stolom vyčítavo, chrúmajúc sójovú fašírku, zatiaľ čo ja som si pochutnával na nasolenom údenom bôčiku. Iba som zhlboka vydýchol a ona pokračovala: „V sobotu bude v meste protest proti cirkusu, ideme tam s Dávidom. Pôjdeš?“

Len som pokrútil hlavou. Je pravda, že cirkusy som nikdy rád nemal ani ich nenavštevoval a kľudne by som tým zvieratkám doprial lepší život, no skrátka nie som ten typ človeka, ktorý by sa v takýchto veciach verejne angažoval. Zakrátko som si uvedomil, že som tam radšej s ňou ísť mal – mohol som dať pozor nato, s kým sa dá do reči.

Časom sa v našom byte začali stretávať podivné skupiny ľudí, ich outfity pripomínali šatník mníchov Hare Krišna a niekoľkokrát ma presviedčali, že si musím prečítať *Bhagavadgítu*. Dôrazne som mojej milej vysvetľoval, aby tu tieto seansy neorganizovala. Nebol som však ten, kto by mal v našej domácnosti hlavné slovo. V tom istom období ma raz prekvapilo, keď som na chodbe našiel čiernu lyžiarsku kuklu. Podotýkam, že ani jeden z nás nikdy na lyžiach nestál. Alica reagovala, že vraj kukla patrí jednému kamošovi a zabudol si ju tu. Podozrivé mi to začalo byť ale až vtedy, keď rovnakú výhovorku použila, keď som v našom byte našiel dve bejzbalové pátky. Že nikto z nás bejzbal nehrával azda ani nemusím vysvetľovať.

September

Keď som na regionálnom spravodajskom webe postrehol správu o útoku militantných vegánov na jedno lokálne mäsiarstvo, ani vo sne by mi nenapadlo, že by s tým Alica a tá partička čudákov v oranžových háboch mohla mať niečo spoločné.

Raz som sa zapojil do ich diskusie o breathariánstve.

„Ono... ak človek chce, dá sa žiť bez jedla, dýchanie, slnečná energia a kozmos ti poskytnú dosť živín,“ vysvetľoval so smrteľne vážnou tvárou týpek, ktorý sa podľa výzoru neholil a nestrihal minimálne od vstupu Slovenska do Únie.

„Budha napríklad jedol iba jedno zrnko ryže denne,“ dodal druhý chalan, známy tým, že z princípu nikdy nenosil žiadnu obuv.

„Možnože to bolo... veľké zrnko... niečo ako... rugbyová lopta,“ pokúsil som sa o žart, ktorému sa však nedostalo uznania, „ale inak si myslím, že nie je pre človeka najzdravšie žiť

výlučne z kozmickej energie.“ Napokon sme sa – prekvapivo – predsa len s väčšinou prítomných zhodli, že je zdravšie aspoň nejakú potravu prijímať. To som ešte netušil, že sa Alica v nasledujúcom týždni zradikalizuje a rozhodne sa z vegánstva prejsť na vitariánstvo – štýl, kedy sa konzumuje iba tepelne neupravená potrava rastlinného pôvodu.

Ako čím-d'alej častejšie kamsi odchádzala v nočných hodinách a medzitým v správach pribúdali informácie o vandalských útokoch na predajne – už nie len mäsových, ale aj mliečnych výrobkov, musel som sa jej spýtať na rovinu, čo o tom vie. Bez mučenia, a vlastne tuším celkom s radosťou, sa mi priznala, že ešte na proteste pred cirkusom spoznala pár ľudí z tajného militantného hnutia vegánov *Liga za oslobodenie*, ku ktorému sa rozhodla pridať a ktoré za týmito akciami stojí. Ledva som túto novinku stihol predýchať a nasledoval ďalší šok.

Alica dožula sústo špargľovo-avokádového tataráčiku a spustila: „Hugo, ja som ti to aj tak chcela povedať, hlavne preto, že budeme potrebovať tvoju pomoc. Súvisí to vlastne s твоjím zamestnaním. Totiž, vec sa má tak, že plánujeme jednu väčšiu akciu. Konkrétne atentát na zariadenie bitúnka v Hlohovci. A viem, že si mi raz hovoril, že si pre handlovskú baňu niekedy objednával trinitrotoluén...“

„Preboha! Ale veď ja som tam najposlednejší úradníček, myslíš že si môžem len tak zobrať pár kíl TNT? - Dobrý deň, šéfe, nebude vadiť, keď si vezmem za igelitku trhaviny? Jasné, Hugo, páči sa, nech slúži. - Takto to nefunguje, drahá! Myslíš, že by im to pri odstreloch nechýbalo? Že by si to nevšimli?!“ rozvášnil som sa.

„No popravde, igelitka by bola málo, potrebujeme aspoň dvadsať kíl.“

„To nemyslíš vážne, pane bože! A o čom sa to vôbec bavíme?! Ja ťa nespoznávam. Vyhod' si to z hlavy!“

Ako som však už naznačil, posledné slovo u nás mávala Alica. Dodnes netuším ako som s tým mohol súhlasiť (a vlastne hej, bol som žiaľ stále zaľúbený), no napokon ma presvedčila. Samozrejme ukradnúť zo skladu dvadsať kíl TNT naraz by bolo nemožné, rozhodol som sa ale využiť svoju pozíciu a zámerne robiť omyly pri nákupoch. Objednával som schválne vždy o nejaké kilečko výbušnín viac, doklady som následne sfalšoval a finančné rozdiely doplatil. S peniazmi problém nebol, fond *Ligy* bol štedrý. A tak sa v našom malom byte začal kopíť trinitrotoluén. Ten bradatý pseudobudhista mal vraj doktorát z fyziky, takže úloha bombu skonštruovať a bezpečne pripraviť pripadla na neho.

Október

Všetko šlo ako po masle. Plán bol jasný. Alica a Kamil (jeden z tých normálnejších členov hnutia) sa v nočnej hodine, kedy bude strojové zariadenie na porážky mimo prevádzky, vkradnú do areálu, zneškodnia alarm, pripevnia bombu na vraždený kladkostroj a z bezpečnej vzdialenosti ju odpália. Dajú tak svetu jasne vedieť svoj postoj k priemyselnému zabíjaniu zvierat a možnože vytvoria precedens a podobné akcie ochromia celý tento krvavý biznis.

Zámer vyzeral viac ako sľubne – ale iba do tej doby, kým nenastal rozkol v samotnom vnútri *Ligy za oslobodenie*, ktorá sa rozdelila na umiernené a radikálne krídlo. Kým prví požadovali postupné zmeny, tlak na inštitúcie, demonštrácie a maximálne rozbité výklady, druhí boli za verejné popravy veľkochovateľov a mäsiarov, atentáty na bitúnky (ako ten čo sme pripravovali) a okamžité vypustenie všetkých zvierat do voľnej krajiny. Hádky boli tak ostré, že raz v našej kuchyni došlo k stredne ťažkému zraneniu hlavy jedného z umiernených, po tom ako do neho jeden z radikálov hodil *Tibetskú knihu meditácii* v tvrdej väzbe, s ozdobnými kovovými rožkami. Akoby toho nebolo dosť, vnútorne rozoštvaná *Liga* sa navyše dostala do sporu s novým, ešte radikálnejším zoskupením BTO. Išlo o breathariánsku teroristickú organizáciu, ktorej bunky sa pôvodne začali objavovať v Prahe a postupne aj u nás. Bojovali proti všetkým, čo vôbec niečo konzumujú. Zvykli podnikáť samovražedné atentáty vo foodcourtoch nákupných centier a predajniach potravín – nevynímajúc vegánske zariadenia.

Napriek rozporuplným názorom vo vnútri hnutia, Alica s Kamilom trvali na tom, že v posledný októbrový týždeň akciu „Bitúnok“ vykonajú.

Medzitým žiaľ v mojej práci prišli na nezrovnalosti v dokumentoch a faktúrach. Môj šéf bol však super chlap a navyše mi dlžil láskavosť, a tak ma iba prepustil, no políciu nekontaktoval. Ani nemusel, predbehol ho zrejme niekto z umierneného krídla, v dôsledku čoho sa nám dva dni pred plánovaným uskutočnením akcie o budíček postarala partička ostrých chlapcov v čiernych kuklách a nepriestrelných vestách. Pri razii polícia našla okrem dvadsiatich dvoch kíl trhaviny ukrytých vo vreci s mungo fazuľou, aj niekoľko krátkych ručných zbraní, zopár zásobníkov so strelivom, dve poloautomatické pušky, tri teleskopické obušky, slzný sprej, boxer, paralyzér a kušu.

November

Oficiálnym majiteľom bytu som bol ja a tak Alica vyviazla s podmienkou, zatiaľ čo mne bol v superrýchlom konaní podľa paragrafov 294 a 295 Trestného zákona, o nedovolenom ozbrojovaní, udelený úhrnný trest tri roky nepodmienečne. Jednalo sa o najnižší možný trest, čo sa podarilo najmä vďaka šikovnosti môjho advokáta – Dávida, ktorý sa sám podujal obhajovať ma. Trest si odpykávam v Ústave na výkon väzby v Želiezovciach. Nie je to veľká sláva, ale po dvoch rokoch ma môžu za dobré správanie pustiť a varia tu podstatne lepšie ako moja priateľka.